

PEDAGOGICZNA WALORYZACJA PRACY SOCJALNEJ NA GRUNCIE USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ Z 12 MARCA 2004 ROKU

Mgr Łukasz Lewkut – DOKTORANT KUL

Ur. 12 lipca 1991 roku w Przemyślu, magister prawa. Obecnie doktorant Instytutu Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Katedrze Pedagogiki Opiekuńczej oraz aplikant radcowski przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie.

WPROWADZENIE

Praca socjalna jest formą pomocy społecznej o dość długiej tradycji. w wielu systemach prawnych przywiązuje się dużą wagę do jej profesjonalizmu i ciągłej adaptacji do wymagań współczesnego społeczeństwa.

Celem niniejszego opracowania jest wskazanie w jaki sposób uzupełnić pracę socjalną o elementy wychowawcze. Działanie to wydaje się być niezbędne by świadczona pomoc społeczna nie tylko zabezpieczała doraźne potrzeby, lecz umożliwiała beneficjentom wyjście z sytuacji problemowej. Pozostaje jednak pytanie na ile uzasadniona jest delegacja zadań profilaktycznych na pracowników socjalnych w sytuacji współistnienia wielu instytucji rządowych i samorządowych udzielających różnorodnych świadczeń w odpowiedzi na aktualne potrzeby podopiecznych.

Rozważania w zarysowanym wyżej obszarze prowadzone będą w oparciu o aktualny stan prawny oraz zostaną wzbogacone o teorie wypracowane w doktrynie nauk społecznych.

1. DEFINICJA PRACY SOCJALNEJ

Legalna definicja pracy socjalnej została zawarta w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹. Zgodnie z art. 6 pkt 12 pracą socjalną jest działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W aspekcie porównawczym można wskazać na inną definicję pracy socjalnej, wprowadzoną do prawa międzynarodowego w latach 60-tych XX wieku. Definicja ta prezentuje pracę socjalną jest specyficzną działalnością zawodową, mającą na celu lepszą adaptację osób, rodzin, grup i środowiska społecznego, w jakim żyją, oraz rozwijanie poczucia godności osobistej i odpowiedzialności jednostek przez odwoływanie się do potencjalnych możliwości poszczególnych osób, do powiązań międzyprofesjonal-

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593 ze zmianami (dalej: u.p.s.).

nych, a także do sił i środków społecznych². Takie rozumienie pojęcia pracy socjalnej koresponduje z definicją pracy społecznej autorstwa Heleny Radlińskiej. Poprzez pracę społeczną rozumiała przebudowywanie życia grupy społecznej, motywowane wyższymi wartościami, za pomocą sił tkwiących w grupie, w ramach możliwości stwarzanych przez istniejące warunki społeczne³. Autorka używała określenia „praca społeczna” zamiennie ze „służba społeczna” przy czym zaznaczyć trzeba, że drugi termin oznaczał pracę o nastawieniu wyraźnie wychowawczym⁴.

W doktrynie pedagogiki społecznej uznaje się, że na pracę socjalną składają się cztery rodzaje działalności: pomoc, ratownictwo, opiekę oraz kompensację⁵. Istotą pomocy społecznej jest wsparcie jednostki w chwilach dla niej trudnych jak np. bezrobocie, kryzysy, załamania psychiczne, gdzie zakłada się aktywność i wzajemną odpowiedzialność osób pomagających i korzystających z pomocy. Opieką społeczną obejmuje się osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji, przez co przejmuje się odpowiedzialność za te osoby. Ratownictwo z kolei należy odnieść do nagłych wypadków losowych związanych z klęską żywiołową, czy utratą środków materialnych. Dopełnieniem tych form jest kompensacja, czyli proces wyrównywania braków, zastępowania czynników szkodliwych dla rozwoju jednostki czy społeczności⁶. Jak słusznie wskazuje się w doktrynie – gwarancją uzyskania pozytywnych wyników pracy socjalnej są sprzyjające warunki prawne obejmujące całe społeczeństwo, umożliwiające każdemu korzystanie z dóbr publicznych⁷.

Różne próby definiowania pracy socjalnej pozwalają wskazać najważniejsze jej cechy. Są nimi: cel wyrażający się w osobistym i społecznym usamodzielnieniu osób, którym pomoc jest udzielana; zawodowe kwalifikacje do wykonywania pracy socjalnej oraz adresaci, którymi mogą być poszczególne osoby, grupy i społeczności.

Trzeba zaznaczyć, że praca socjalna może być prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków tej społeczności⁸. Ta cecha bardzo dobrze wpisuje się we właściwości działalności społeczno-organizatorskiej. Nie zmienia to faktu, że praca socjalna może przyjmować również postać władczą, wymagać współpracy ze strony świadczeniobiorcy, wymuszać na nim określone zachowania pod rygorem pozbawienia prawa do tego świadczenia lub innych świadczeń pomocy społecznej⁹. Ten ważny atrybut władztwa nad jednostką również może być wykorzystany w procesie wychowywania do zaradności życiowej beneficjentów pracy socjalnej.

² E. Kantowicz, *Elementy teorii i praktyki pracy socjalnej*, Olsztyn 2001, s. 18.

³ H. Radlińska, *Wstęp* [w:] R. Rudzińska (red.), *Bibliografia pracy oświatowej 1900-1928*, Warszawa 1928, s. 305.

⁴ H. Radlińska, *Pedagogika społeczna*, s. 21.

⁵ M. Brenk, *Praca socjalna w pedagogice społecznej Heleny Radlińskiej. Zarys tematu* [w:] W. Jamrożek, K. Ratajczak, D. Żołądź-Strzelczyk (red.), *Ad novum fructum. z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, Poznań 2007, s. 89.

⁶ H. Radlińska, *Pedagogika społeczna*, s. 339, 370-371, 378-379.

⁷ Zob. Tamże, s. 279 oraz W. Theiss, *Radlińska*, Warszawa 1997, s. 102.

⁸ Art. 45 u.p.s.

⁹ I. Sierpowska, *Komentarz do art.45 ustawy o pomocy społecznej* [w:] I. Sierpowska, *Pomoc społeczna. Komentarz*, LEX 2014.

Szczególną uwagę należy zwrócić na ustawowy wymóg, będący również postulatem doktryny, by praca socjalna była realizowana z poszanowaniem godności i prawa do samostanowienia beneficjentów oraz by wykorzystywała właściwe metody i techniki. Do tych ostatnich zalicza się psychoterapię, poradnictwo, mediację i inne metody oparte na kontaktach interpersonalnych między pracownikami socjalnymi a osobami wspomagany¹⁰.

Za główne metody działania pracowników socjalnych uznaje się metodę indywidualizującą, grupową oraz środowiskową¹¹. Pierwszą charakteryzuje konieczność poznania jednostki, zarówno przez psychologiczną analizę jej wnętrza, jak i poznanie otoczenia, w którym żyje, wykorzystując wywiad środowiskowy. Druga, zalecana szczególnie do pracy z młodzieżą, ma rozbudzić i podtrzymać siły jednostki przez wpływ odpowiednio moderowanej grupy, w której wychowanek uczy się określonych ról społecznych. w trzeciej mieszkańcom danej społeczności pomaga się stworzyć warunki, które ułatwią współdziałanie i zapewnią pomyślny rozwój. Działaniami stosowanymi dla polepszenia skuteczności powyższych metod są takie formy pracy, jak: organizowanie masowych przeżyć, poradnictwo i nadzór kuratora¹².

Powyższe rozważania wymagają uzupełnienia o krótkie omówienie statusu pracowników socjalnych w systemie instytucjonalnej opieki społecznej.

2. PRACOWNICY SOCJALNI I ICH ZADANIA

Ustawodawca ustanowił zasadę profesjonalizmu pracowników socjalnych. Zgodnie z ustawą pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych, bądź która ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna lub do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie¹³. w odniesieniu do tematu niniejszego opracowania należy zauważyć, że obecnie absolwenci studiów pedagogicznych nie mogą zostać pracownikami socjalnymi. Można na tej podstawie przyjąć, że ustawodawca pragnie zapobiec by zawód ten wykonywały osoby wyspecjalizowane w dziedzinach pokrewnych. Tym samym prawo wykonywania zawodu pracownika socjalnego posiada osoba, która ukończyła specjalistyczne kursy przygotowujące do pracy w tym zawodzie.

Katalog zadań pracownika socjalnego jest obszerny i zróżnicowany. Konkretnie obowiązki są dostosowane do wymagań jednostki zatrudniającej i specyfiki wykonywanej pracy. Każdy pracownik socjalny powinien posiadać umiejętności: prawidłowego rozpoznania sytuacji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, zaplanowania adekwatnych do danego przypadku form pomocy oraz monitorowania i dokonywania

¹⁰ L. Borkowski (red.), R. Krajewski, S. Szymański, Komentarz do nowej ustawy o pomocy społecznej, Kutno 2006, s. 83.

¹¹ H. Radlińska, *Pedagogika społeczna*, s. 382.

¹² B. Szatur-Jaworska, *Praca socjalna* [w:] B. Rysz-Kowalczyk (red.) *Leksykon Polityki Społecznej*, Warszawa 2002, s. 154.

¹³ Zob. art. 116 ust. 1 u.p.s.

ewaluacji podejmowanych działań¹⁴. Omawiana grupa zawodowa zajmuje się przede wszystkim pracą socjalną oraz dokonywaniem analiz i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej¹⁵. Badania takie mogą być wykorzystywane przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych, zwłaszcza lokalnych. Ponadto mogą być pomocne przy doborze rodzajów świadczeń i form aktywizacji świadczeniobiorców. Zadaniem pracowników socjalnych jest również ustalanie uprawnień do świadczeń, co odbywa się głównie przez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych. Pracownicy socjalni zajmują się poradnictwem specjalistycznym, udzielają informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki wsparciu będą zdolne samodzielnie przezwyciężyć trudne sytuacje¹⁶.

W związku z rodzajem świadczonych usług pracownicy socjalni powinni wykazać się znajomością i umiejętnością posługiwania się odpowiednimi przepisami prawa. Należy mieć na uwadze, że osoby zgłaszające się po wsparcie wymagają często specjalistycznej pomocy, której nie jest w stanie udzielić pracownik socjalny. Powinien on jednak posiadać informacje o możliwości uzyskania fachowej pomocy oraz udzielić porad w tej kwestii, względnie skierować osoby potrzebujące do właściwych urzędów i innych jednostek organizacyjnych, np. zakładów opieki medycznej, placówek oświaty i pomocy społecznej, a także podmiotów niepublicznych (fundacji, stowarzyszeń, organizacji kościelnych).

Do zadań pracowników socjalnych ustawa o pomocy społecznej zalicza różne działania inspiratorskie np.: inicjowanie nowych form pomocy dla osób i rodzin, inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin, współuczestniczenie w opracowaniu i rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej, pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych. Działania tego typu zależą w dużej mierze od osobistego zaangażowania pracownika i są trudne do weryfikacji przez przełożonych¹⁷. Należy podkreślić, że zadania wymienione w ust. 1 nie tworzą zamkniętego katalogu, wskazują jedynie na najważniejsze obszary aktywności zawodowej. z uwagi na wykonywanie tych zadań w imieniu władz państwowych i samorządowych pracownikowi socjalnemu przysługuje ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych¹⁸.

Pracownik socjalny powinien wykorzystywać w swojej działalności właściwe metody i techniki pracy, przede wszystkim zaś kierować się poszanowaniem praw i interesów osób zwracających się o pomoc. Ustawodawca w szczególny sposób podkreśla konieczność przestrzegania przez pracownika socjalnego reguł etyki zawodowej¹⁹.

¹⁴ I. Sierpowska, *Komentarz do art. 119 ustawy o pomocy społecznej* [w:] I. Sierpowska, *Pomoc społeczna. Komentarz*, LEX 2014.

¹⁵ Zob. art. 119 ust. 1 pkt 1 i 2 u.p.s.

¹⁶ Zob. szerzej art. 119 ust. 1 i 2 u.p.s.

¹⁷ I. Sierpowska, *Komentarz do art. 119...*

¹⁸ Zob. art. 121 ust. 2 u.p.s.

¹⁹ Zob. art. 119 ust. 2 u.p.s.

Zdaniem doktryny do podstawowych zasad etyki zawodu pracownika socjalnego należy: akceptacja faktu, że każdy człowiek jest niepowtarzalną wartością i ma prawo do samostanowienia, równouprawnienie do korzystania z usług socjalnych bez względu na rasę, płeć, wiek, poglądy polityczne, status społeczny, zapobieganie praktykom dyskryminującym, obiektywność zawodowego osądu oraz samodoskonalenie²⁰.

Powyższe omówienie wskazuje na zakres i specyfikę zadań pracowników socjalnych. By możliwe było określenie aspektów, w których pracę socjalną można uzupełnić o walory pedagogiczne konieczne jest wskazanie na istotę pracy pedagoga i zadań przed nim stawianych.

3. SPECYFIKA PRACY PEDAGOGICZNEJ

Istotę pedagogiki najlepiej obrazuje stwierdzenie, że jest to nauka o wychowaniu, kształceniu i samokształceniu człowieka w ciągu całego życia²¹. Zatem praca pedagogiczna to wszelkie działania pedagoga zmierzające do wszechstronnego i integralnego rozwoju wychowanków. Pedagog wykorzystuje wszystkie możliwe sposoby i wszystkie możliwe metody jak również środki by zapewnić wychowankom możliwości do prawidłowego rozwoju.

Znamienną cechą pedagoga jest łączenie teorii z empirią. Teoria bowiem ustala pewne fakty, które następnie są weryfikowane w praktyce. Natomiast praktyka ujawnia pewne zjawiska, które muszą być zbadane i opisane za pomocą wiedzy teoretycznej. Teoria zatem wpływa na rozumienie problemów dostarczanych przez praktykę, a rozwiązania przez nią wypracowane muszą być praktycznie zweryfikowane. Zatem pedagog jako naukowiec i wychowawca ma do spełnienia funkcję deskryptywną (opisać badane zjawiska), eksplanacyjną (wyjaśnić je), prognostyczną (przewidywać skutki) oraz praktyczną (formułować wskazówki praktycznego działania)²².

Zatem być pedagogiem to być badaczem ale i wychowawcą, przy czym praca badawcza podporządkowana jest wychowaniu. w wymiarze praktycznym pedagog ma pomóc wychowankowi w personalizacji - czyli skupić się na podmiotowości wychowanka, wspierać go w kształtowaniu swojej indywidualności, odmienności, odkryciu w sobie godności osoby oraz w tworzeniu własnej tożsamości²³.

Jak zostało już wskazane w procesie wychowania pedagog ma doprowadzić do rozwoju wychowanka. Co ważne rozwój ten ma być integralny - to znaczy ma obejmować sferę biologiczną, intelektualną, psychiczną, kulturową, społeczną oraz duchową. Wymaga to ogromnego zaangażowania sił i środków, przy czym osiągnięcie efektu końcowego jest w dużej mierze uzależnione od tego czy zostanie zainicjowany proces samowychowania. Człowiek bowiem jako jednostka autonomiczna ma prawo wyboru,

²⁰ D.M. Piekut-Brodzka, *Aspekty etyczne pracy socjalnej i pomocy społecznej*, PiZS 1993, nr 8, s. 52.

²¹ S. Kowalski, *Pedagogika ogólna* [w:] *Praktyczny Pedagog – Materiały szkoleniowe*, [online], dostęp WWW: <https://wyszukiwarka.efs.men.gov.pl/product/materialy-dla-studentow/attachment/10>, [dostęp z dnia 1.05.2016]; por. D. Lalak, T. Pilch, *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, Warszawa 1999, s. 181.

²² S. Kowalski, *Pedagogika...*, s. 2.

²³ M. Nowak, *Podstawy pedagogiki otwartej. Ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin 2000, s. 250 i nast.

nie można go zmusić ani wychować bez jego czynnego udziału w tym procesie przez podjęcie współpracy wychowanka z wychowawcą.

Do zadań pedagoga należy także badanie, gromadzenie oraz przetwarzanie wiedzy o rzeczywistości wychowawczej, wytyczanie metod realizacji celów wychowania, czy prowadzenie badań empirycznych nad zjawiskami wychowawczymi, wykrywanie związków i zależności między zjawiskami wychowawczymi i formułowanie wniosków przedstawiających prawidłowości przebiegu procesów wychowawczych. Przy czym rolą pedagoga jest wspieranie naturalnego rozwoju człowieka, a nie tylko doraźne wsparcie w sytuacjach kryzysowych²⁴.

4. WNIOSKI KOŃCOWE

Na podstawie powyższych spostrzeżeń należy zauważyć, że zadania pracy socjalnej oraz pedagogicznej są zbliżone jednak różnią się w swojej istocie. Praca socjalna wywodzi się z pedagogiki społecznej, jednak w sytuacji zinstytucjonalizowania pomocy społecznej uległa ona specjalizacji i została ukierunkowana na wsparcie określonych grup typowanych nie tylko na podstawie cenzusu majątkowego. Od tego momentu, w rzeczywistości funkcjonowania wielu wyspecjalizowanych ośrodków wąsko ukierunkowanych, koncentracja świadczenia pracy socjalnej z równoczesnym podjęciem działań pedagogicznych w pełnym zakresie nie będzie w pełni funkcjonalne.

Pedagog charakteryzuje się postawą refleksyjną, podczas gdy pracownik socjalny w swych zadaniach ma być dynamiczny. Jest to podstawowa różnica, na którą również należy zwrócić uwagę, ponieważ zbieżność „przedmiotu” pracy socjalnej i pedagogicznej może budzić mylne przekonanie o możliwości zastosowania tych samych środków i schematów postępowania. To co zbliża nieco obie profesje to pożądany efekt w postaci przejścia idei samowychowania przez wychowanka w przypadku pedagoga, a doprowadzeniem beneficjenta pracy socjalnej do stanu niezakłóconego, samodzielnego funkcjonowania i wychowania go do zaradności życiowej. Wskazuje to na zbieżne pole w którym praca socjalna powinna głęboko czerpać ze zdobyczy teorii pedagogicznej. Pracownik socjalny jest z kolei bogaty w doświadczenie bezpośredniego kontaktu z beneficjentami wsparcia, przez co jest nieocenionym źródłem informacji potrzebnej pedagogom. Ważne jest zatem usprawnienie wymiany informacji między pracownikami socjalnymi a pedagogami dla wyszukiwania coraz to nowych, bardziej trafnych środków pomocy i wsparcia, które będą bardziej przystawać do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

Z uwagi na powiązania instytucjonalne pracowników socjalnych profil ich działania ogranicza się do jak najszybszej i możliwie pełnej diagnozy potrzeb podopiecznych i wskazania im specjalistów, u których mogą uzyskać niezbędne wsparcie. Obrazowo rzecz ujmując pracownik socjalny zajmuje się wykrywaniem porażek wychowawczych pedagoga i niesieniem im doraźnej pomocy z ramienia instytucji publicznych, które przejęły odpowiedzialność społeczną za losy tej części swoich obywateli. Realizuje się w ten sposób idea sprawiedliwości społecznej.

²⁴ Zob. szerzej W. Okoń, *Nowy Słownik Pedagogiczny*, Warszawa 2004; B. Śliwerski, *Mysleć jak pedagog*, Gdańsk 2010.

Warto wskazać za Katolicką Nauką Społeczną, parafrazując słowa Świętego Jana Pawła II, że wsparcie niesione w ramach pomocy społecznej, a konkretniej i pracy socjalnej, nie może stanowić upokarzającej jałmużny, lecz stanowić konieczne wsparcie dla umożliwienia samodzielnego wyjścia jednostki z uwikłania w sytuację problemową, z jednoczesnym poszanowaniem jego godności i wolności. Zatem waloryzacja pracy socjalnej powinna następować w kierunku usamodzielniania beneficjentów, poprzez podnoszenie ich kompetencji w różnych sferach ich życia – w zależności od indywidualnych potrzeb jednostki. Konieczne w tym aspekcie wydaje się być przetransponowanie podejścia personalistycznego, wykształconego przez pedagogikę katolicką do *praxis* pracy socjalnej. Niezbędna ku temu jest zmiana systemowej koncepcji pracy socjalnej i odejście od zadaniowego trybu działania instytucji pomocy społecznej na rzecz trybu kreatywno-organizatorskiego, formułującego środowisko do świadczenia pomocy w środowisku lokalnym.

De lege ferenda należy wyprowadzić postulat przywrócenia możliwości wykonywania zawodu pracownika socjalnego absolwentom takich kierunków jak pedagogika i psychologia. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej spowodowała, że pracownikiem socjalnym nie mogą zostać absolwenci studiów wyższych kierunków pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie, mimo posiadania specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, którzy ukończyli studia po 31 grudnia 2013 roku. To rozwiązanie wydaje się być niezrozumiałe i zbędne. Otwarcie tego zawodu zapewni zwiększenie zaplecza kadrowego bez uszczerbku dla profesjonalnego charakteru pracy pracowników socjalnych.

Podsumowując, należy stwierdzić, że wzbogacenie pracy socjalnej o walory pedagogiczne musi być zapoczątkowane kompleksową reformą systemu opieki społecznej. Przy czym prawidłowy kierunek zmian powinien oprzeć się na koncepcji personalizmu, by świadczona pomoc nie naruszała godności beneficjentów i byli oni faktycznym podmiotem, a nie przedmiotem opieki społecznej.

STRESZCZENIE

Zagadnienia związane z pomocą społeczną i pracą socjalną nadal stanowią obszar żywej dyskusji wśród współczesnych badaczy. Przedmiotem niniejszej pracy są rozważania na temat możliwych kierunków wychowawczego ubogacenia *praxis* pracy socjalnej w warunkach obecnej ustawy o pomocy społecznej. Ustawodawca przyjął koncepcję, w której pracownik socjalny ma za zadanie rozpoznać sytuację problemową danej jednostki, zaprojektować sposób pomocy, a następnie monitorować efekty osiągane przez podopiecznego. Takie postrzeganie pracy socjalnej nie pozwala na pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego jednostki. Niezbędne jest ukierunkowanie pracy socjalnej na organizację środowiska społecznego, które pozwoli jednostce w sposób trwały wyjść z sytuacji problemowej. Wykorzystanie koncepcji personalizmu w pracy socjalnej przyczyni się do zwiększenia efektywności oddziaływania pedagogicznego. Osiągnięcie tych założeń będzie możliwe jedynie wraz z nowelizacją przepisów ustawy o pomocy społecznej.

SUMMARY

The pedagogical valorization of social work on the basis of the social assistance act of 12 March 2004

The social assistance and the social work are still the area of lively debate among contemporary scholars. The subject of this article is a reflection about the possible directions of educational enrichment of the social work, regarding to the conditions of current law of social assistance. The concept adopted by legislature situate a social worker as a competent to recognize problematic situation, to design a solution, and then monitor the results achieved by the ward. This perception of the social work does not allow for integrated development of the individuals. The social work should organize the environment in which people find a way to permanently solve their problems. The concept of personality in the social work will help to increase the efficiency of pedagogical impact. Achieving these goals will only be possible with the amendment of the social assistance act.

BIBLIOGRAFIA

- Borkowski Ł. (red.), Krajewski R., Szymański S., *Komentarz do nowej ustawy o pomocy społecznej*, Kutno 2006.
- Jamrożek W., Ratajczak K., Żołądź-Strzelczyk D. (red.), *Ad novum fructum. z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, Poznań 2007.
- Kantowicz E., *Elementy teorii i praktyki pracy socjalnej*, Olsztyn 2001.
- Kowalski S., *Pedagogika ogólna* [w:] *Praktyczny Pedagog – Materiały szkoleniowe*, [online], dostęp WWW: <https://wyszukiwarka.efs.men.gov.pl/product/materialy-dla-studentow/attachment/10>, [dostęp z dnia 1.05.2016]
- Lalak D., Pilch T., *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, Warszawa 1999.
- Nowak M., *Podstawy pedagogiki otwartej. Ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin 2000.
- Okoń W., *Nowy Słownik Pedagogiczny*, Warszawa 2004.
- Piekut-Brodzka D. M., *Aspekty etyczne pracy socjalnej i pomocy społecznej*, PiZS 1993, nr 8.
- Radlińska H., *Pedagogika społeczna*, Wrocław 1961.
- Rudzińska R. (red.), *Bibliografia pracy oświatowej 1900-1928*, Warszawa 1928.
- Rysz-Kowalczyk B. (red.) *Leksykon Polityki Społecznej*, Warszawa 2002.
- Sierpowska I., *Pomoc społeczna. Komentarz*, LEX 2014.
- Śliwowski B., *Mysleć jak pedagog*, Gdańsk 2010
- Theiss W., *Radlińska*, Warszawa 1997.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593 ze zmianami.